

Navigatorcentrum

- Så gick det

Slutrapport 2007

Slutrapport Navigatorcentrum

Text: Anki Garcés och Elizabeth Castañeda

Layout: Hans Urdén

Förord

Navigatorcentrum Nord och Syd i Stockholm var igång i tio månader fr o m augusti 2006 t o m juni 2007. I föreliggande rapport redovisas erfarenheter och resultat av Navigatorcentrums verksamhet, en unik satsning på att söka upp och erbjuda insatser till ungdomar mellan 16-19 år som stod utanför skola och arbete.

Vi vill rikta ett stort tack till:

- Personalen på NC Syd och NC Nord som med ett stort mått kreativitet och engagemang skapade en verksamhet där ungdomar fick möjlighet att växa och "navigera" mot sina drömmar och mål.
- Alla samarbetspartners som bidrog med sitt kunnande och gav personalen handfast stöd och hjälp.
- Alla ungdomar som deltog i verksamheten och gav Navigatorcentrum förtroendet att hjälpa dem att hitta en väg till studier och till ett framtida yrkesliv.

Vår förhoppning är att du som läsare finner rapporten inspirerande och intressant.

Trevlig läsning!

Stockholm i juni 2007

Anki Garcés och Elizabeth Castañeda
Samordnare för Navigatorcentrum i Stockholm stad

Innehåll

Sammanfattning	Sid 6
Inledning och Bakgrund	Sid 7
Syfte, mål och måluppfyllelse	Sid 8
Genomförande	Sid 9
Organisation och styrning	
Uppsökande verksamhet	
Ungdomsverksamheten	
Resultat och resultatdiskussion	Sid 15
Kvantitativa resultat	
Ungdomsgruppen	
Synpunkter på verksamheten	
Framgångsfaktorer och viktiga erfarenheter	Sid 21
Framgångsfaktorer	
Hinder i verksamheten	
Slutord	

Första gången jag kom hit, var jag inte så intresserad. Men varje gång jag kom hit sen och gick en kurs, tyckte jag att det var jätteintressant. Jag tycker att det är jättebra att det finns sådana här möjligheter för ungdomar. De kan få hjälp av professionella folk.

1

Sammanfattning

Navigatörcentrum (NC) i Stockholm startade sin verksamhet i augusti/september 2006 och lades ner i juni 2007. NC:s uppdrag var att söka upp de ungdomar i åldern 16-19 år som inte befann sig i studier, alltså de ungdomar som omfattades av stadens uppföljningsansvar, samt att erbjuda de ungdomar som hade ett behov av stöd individuellt anpassade insatser. Totalt skulle mer än 3000 ungdomar sökas upp och 300-400 av dessa beräknades behöva stöd.

Trots den relativt korta period som NC var igång lyckades man väl med att bygga upp en välfungerande verksamhet. NC gjorde utskick till ca 4000 ungdomar och fick svar från ca 50 % av dessa. 252 ungdomar var inskrivna i verksamheten och av dessa sökte eller gick 36 % ut i studier och 17 % ut i arbete, vilket innebär att man uppfyllde det uppställda målet som låg på 50 % ut i studier eller arbete. Uppdelat mellan NC Syd och NC Nord hade Syd ett bättre resultat. Det finns dock en viss osäkerhet i siffrorna, bland annat beroende på att uppgifterna i uppföljningsregistret är rörliga.

I det uppsökande arbetet visade det sig svårare att nå ungdomarna på den norra sidan av staden och även på den södra sidan var det svårare att nå ungdomarna från de mer invandrartäta förorterna. Orsaken till varför de ungdomar man fick kontakt med avbrutit sina studier varierade från enklare fall av felval till svårare psykosociala problem eller neuropsykiatriska diagnoser.

NC Nord gjorde ett omfattande och intensivt uppsökande arbete och provade okonventionella metoder för att nå förortsungdomarna. Utifrån den ungdomsgrupp man mötte och lokaliseringen vid Hornstull förlades mer av arbetet ute i stadsdelarna. Man satsade också mer på individuella kontakter med och runt ungdomarna. NC Syd arbetade mer med grupper och med projekt i avsikt att öka ungdomarnas delaktighet och känsla av tillhörighet i verksamheten.

Framgångsfaktorer visade sig vara att ha ett stort nätverk av samarbetspartners, att erbjuda ungdomarna ett varierat innehåll, att utgå från en helhetssyn på ungdomarna och framförallt att bemöta ungdomarna som självständiga individer med potential att själva vara delaktiga i att hitta lösningar på sin situation. Hinder i verksamheten var att det inte fanns möjlighet att planera långsiktigt, ett visst stuprörstänkande i stadens olika organisationer med alltför strikta gränser mellan olika ansvarsområden, samt att ungdomarna inte hade rätt till någon ersättning.

I den utvärdering som gjordes av NC gav både samverkanspartners, personal, ungdomar och föräldrar NC ett gott betyg. Verksamheten ansågs både framgångsrik och välbehövad.

2

Inledning och bakgrund

Stockholm stad deltog fram till slutet av juni 2007 i en tvåårig statlig försöksverksamhet med Navigatorcentrum som drevs av Ungdomsstyrelsen. Ett NC skulle samordna myndigheternas, näringslivets och föreningslivets resurser så att unga arbetslösa snabbare skulle få jobb. Syftet med verksamheten var att bryta ungdomars utanförskap på arbetsmarknaden.

Viktiga inslag i verksamheten skulle vara att skapa och utveckla innovativa insatser i samverkan med andra aktörer och att ungdomarnas egna resurser skulle tas till vara och utvecklas. Ett helhetsperspektiv skulle anläggas på ungdomarnas livssituation för att öka förutsättningarna för att insatserna utformades utifrån individuella behov och möjligheter.

Satsningen på NC i Stockholm inleddes med en utredning vars uppdrag var att undersöka situationen för "unga utanför" i staden. Utredningen ringade in en särskild grupp unga i åldrarna 16-19 år som stod utanför skola och arbete. De kartläggningar som gjordes visade att unga arbetslösa under 19 år hade få möjligheter att få stöd. Åldersgränser för olika arbetsmarknadsåtgärder minskade tillgången till insatser och alternativ vid sidan om gymnasieskolan. Detta drabbade särskilt unga som lämnade gymnasieskolan i förtid och ledde till att många riskerade att fastna i arbetslöshet. Genom en ändring i skollagen som gäller från 1 juli 2005 förtydligades kommunens uppföljningsansvar för icke skolpliktiga ungdomar mellan 16-19 år. Kommunerna blev därmed skyldiga att erbjuda ungdomar som saknar sysselsättning lämpliga individuella åtgärder. Enligt utredningen omfattades cirka 3 000 ungdomar av ett kommunalt uppföljningsansvar i staden i december 2004. Runt 300-400 av dessa antogs vara i behov av konkreta insatser genom ett navigatorcentrum.

Den 6 februari 2006 fattade kommunfullmäktige beslut om att inrätta två NC. NC Nord som omfattade de åtta norra stadsdelsnämnderna och NC Syd som omfattade de tio södra stadsdelsnämnderna. Verksamheten skulle rikta sig till ungdomar i åldrarna 16-19 år som inte påbörjat eller avslutat sina gymnasiestudier och som omfattades av stadens uppföljningsansvar enligt skollagen. Stadsdelsnämnderna blev ansvariga för uppbyggnad, etablering och drift av NC och stadsledningskontoret fick i uppdrag att samordna detta arbete. Som värdstadsdelar utsågs Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltning och Kungsholmens

stadsdelsförvaltning. Utbildningsnämnden fick i uppdrag att utveckla och förvalta ett centralt uppföljningsregister för målgruppen. Stadens två NC startade sin verksamhet i augusti 2006. Avsikten var att verksamheten skulle implementeras i ordinarie drift i samband med att deltagandet i det statliga pilotförsöket avslutades 1 juli 2007. Fördelningen av medel till NC skulle ses över inför 2007.

Den borgerliga alliansen beslöt i budgeten för 2007 att endast anslå medel för drift av verksamheten fram till halvårsskiftet. Ansvaret för frågor rörande uppföljningsansvaret skall därefter övergå till utbildningsnämnden. NC:s verksamhet upphör därför 30 juni 2007.

I denna rapport redovisas hur arbetet med etableringen av de båda NC fortskred under hösten 2006 och våren 2007. I de delar som rör den konkreta utvecklingen av arbetet på de två NC baseras rapporten i huvudsak på muntliga och skriftliga lägesrapporter från projektledarna, på en utvärdering genomförd av utrednings- och statistikkontoret, USK, samt på information hämtat ur uppföljningsregistret Walter.

3

Syfte, mål och måluppfyllelse

Syfte

Det övergripande syftet med verksamheten angavs i kommunfullmäktiges beslut:

- Att öka andelen ungdomar som fullföljde gymnasiestudier för att på sikt minska ungdomsarbetslösheten
- Att utveckla en plattform för samarbete mellan stadsdelsförvaltningarna, utbildningsförvaltningen och externa aktörer.

Mål och måluppfyllelse

Med stöd av de studier som gjordes i utredningen om NC bedömdes större delen av de cirka 3000 unga som omfattades av uppföljningsansvaret befinna sig i studier, arbete eller vara utomlands. Verksamhetsmålen formulerades utifrån den grupp på cirka 300-400 ungdomar som antogs vara i störst behov av insatser. Det var denna grupp man ville nå genom att arbeta uppsökande. Antalet ungdomar i målgruppen fördelat per NC skulle bli cirka 150-200 individer.

Stadsdelsnämnderna och de samarbetspartners som satt i styrgrupperna formulerade följande mätbara mål för verksamheten:

1. **Mål: 75 % av målgruppen, ungdomar 16-19 år som inte avslutat gymnasiet, skriver in sig hos NC och deltar i någon form av verksamhet där.**

Utfall: 133 ungdomar blev inskrivna på NC Syd och 119 på NC Nord. Det kvantitativa målet för verksamheten uppnåddes trots att verksamheten endast varit igång i tio månader.

2. **Mål: 50 % av NC:s deltagande ungdomar går vidare till någon form av studier eller arbete**

Utfall: 54 % av de ungdomar som var inskrivna i verksamheten gick vidare till studier eller arbete. 90 ungdomar från Syd och 45 från Nord. Tyngdpunkten ligger på studier (36 %).

Uppsökta ungdomar

Antalet ungdomar som omfattas av uppföljningsansvaret är en föränderlig siffra. I det register som utvecklades tillkom nya ungdomar, samtidigt som andra försvann. Det fanns också flera felkällor som gjorde att ungdomar som inte omfattades av uppföljningsansvaret fanns med. Vi kan därför inte få fram några exakta siffror på hur många ungdomar som omfattats under verksamhetstiden. NC har dock sökt upp cirka 4000 ungdomar vilket är ett rimligt antal utifrån de beräkningar som gjordes i utredningen. Man har fått svar från cirka 50 %. Utöver detta har ungdomar kommit i kontakt med NC via andra kanaler.

Målgrupp

Merparten av de ungdomar som nåddes genom NC:s verksamhet var mellan 17-18 år. Detta kan härröras till att det är flest ungdomar som hoppar av skolan i dessa årskullar. När det gäller könsfördelningen är det fler pojkar än flickor som har varit inskrivna på NC. 70 % av de inskrivna på NC Nord var pojkar. På NC Syd var andelen pojkar 65 %.

För många ungdomar som NC haft kontakt med har felval i kombination med bristande stöd från vuxenvärlden gjort att de avbrutit sina gymnasiestudier utan att ha en alternativ sysselsättning.

Man har också sett att skolavhoppet i många fall inte är relaterade till studieinnehåll eller studieprestation utan till andra faktorer såsom psykosociala problem och neuropsykiatriska funktionshinder som man inte kunnat hantera i skolan.

Slutsatsen är att man har haft för kort tid på sig att nå målgruppen som står längst ifrån arbetsmarknad och skola men man har kommit en bit på väg. Man har lyckats ge stöd till en resurskrävande grupp som har varit mottaglig för NC:s verksamhet. Svårast har varit att komma i kontakt med de unga som inte har förtroende för myndigheter och ungdomar med utländsk bakgrund som bor i ytterförorterna.

Organisation och styrning

En organisation med styr, samordnings och operativa funktioner byggdes upp för att driva arbetet med etableringen av de två NC. Den operativa delen bemannades av två samordnare, anställda på halvtid på stadsledningskontoret, två projektledare/chefer samt nio medarbetare, anställda på stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen och Maria-Gamla stan.

En central samordningsplan och projektplaner för NC Syd och NC Nord togs fram under våren 2006.

Central samordningsgrupp

En central samordningsgrupp tillsattes. Gruppen bestod av stadsdelsdirektörerna för de två värdestadsdelarna, projektledarna, de två centralt placerade samordnarna samt representanter från välfärd och utbildningsavdelningen på stadsledningskontoret, utbildningsförvaltningen, länsarbetsnämnden och kompetensfondens kansli. Den centrala samordningsgruppen behandlade övergripande frågor som rörde NC:s verksamhet såsom uppföljning, utvärdering, samfinansiering av verksamheten med andra aktörer samt samarbete med exempelvis Länsarbetsnämnden. Viktiga frågor som togs upp var ansvarsfördelning för målgruppen mellan stadsdelsförvaltningarna och utbildningsförvaltningen, samt frågan om ersättning till ungdomar som deltog i verksamheten vid NC. Frågorna har ännu ingen slutlig lösning. En temporär lösning angående ersättning till ungdomarna antogs under hösten 2006, vilken innebar att medel ur den ordinarie budgeten användes till SL-kort och luncher till ungdomarna.

Lokala styrgrupper

Frågor som rörde uppbyggnad och drift av NC Syd och NC Nord samt samverkan mellan stadsdelsnämnderna och med externa aktörer togs upp för beslut i de lokala styrgrupperna. Grupperna bestod av avdelningschefer från stadsdelsförvaltningarna, de två samordnarna, projektledare samt representanter från IV-slussen¹, gymnasieskolan och arbetsförmedlingen. Ordförande och sammankallande för NC Syd var chefen för Barn och ungdomsavdelningen i Maria-Gamla stan stadsdelsförvaltning och för NC Nord stadsdelsdirektören för Kungsholmens

stadsdelsförvaltning. De lokala styrgrupperna har träffats regelbundet, ungefär en gång i månaden.

Projektledare och personal

Rekrytering av projektledare blev klar i månadsskiftet april-maj 2006. Projektledare för NC Syd blev Åsa Helsing som har en bakgrund som gymnasielärare och projektledare. Ann-Mari Nystedt, tidigare rektor vid två grundskolor blev projektledare för NC Nord. Rekryteringen av övrig personal avslutades i månadsskiftet juni-juli. För att öka möjligheterna att på ett professionellt sätt ge stöd åt en målgrupp med en blandad problembild valde man att försöka få en personalgrupp med spridd kompetens. Fyra personer med olika yrkesbakgrund såsom studie- och yrkesvägledare, socionomer/arbetskonsulenter, beteendevetare och lärare anställdes vid varje NC. Därutöver anställdes en kulturvetare som skulle arbeta med kultursatsningar på båda NC. NC Syd tillfördes också en administrativ resurs på halvtid från Maria Gamla stans stadsdelsförvaltning och NC Nord fick en resurs på heltid från utbildningsförvaltningen.

Utbildningar och studiebesök

Personalen uppmuntrades att delta i utbildningar, studiebesök, föreläsningar och seminarier. Syftet var att få mer kunskap, inspiration och idéer som kunde användas i utformningen av verksamheten. Personalen deltog bl a i en 5-poängsutbildning i Entreprenöriellt lärande som anordnades av Lärarhögskolan och en halvdags föreläsning i preventionsvetenskap arrangerad av Precens vid Socialtjänstförvaltningen. Dessutom anordnades en coachningsutbildning enligt Ibility-metoden. Metoden prövades i arbetet med grupper av ungdomar på NC. Studiebesök genomfördes på andra Navigatorcentra och på liknande verksamheter i Köpenhamn.

Uppsökande verksamhet

Walter – ett verktyg för uppföljning av ungdomar

Utbildningsförvaltningen (Tieto Enator) utvecklade under 2006 ett system för uppföljning av ungdomar i åldersspannet 16-19 år med utgångspunkt från gymnasiregistret Hanna. Syftet var att ta fram ett verktyg som skulle underlätta hanteringen av uppföljningsansvaret genom att vaska fram de ungdomar som utgjorde NC:s målgrupp, dvs. de som avbrutit eller ej påbörjat gymnasiestudier samt de som saknade slutbetyg från gymnasiet och ej hade fyllt 20

¹ IV-slussen är en funktion vid utbildningsnämnden som kontaktar och vägleder obehöriga och behöriga elever som inte erhållit skolplacering. De ansvarar även för övergripande IV-frågor och initierar nya IV-grupper.

är. Systemet hämtade uppgifter från befolkningsregistret och samkörde dem mot Hanna, Bosko och VHS. Systemet döptes till Walter och innehållet följde föreskrifterna i förordningen rörande behandling av information om icke skolpliktiga ungdomar.

Under arbetet med att utveckla Walter förde Utbildningsförvaltningen en dialog med samordnarna för NC, med representanter från fyra stadsdelsförvaltningar, samt med personalen från de båda NC för att hämta in synpunkter på hur systemet borde utformas, samt om behov av förändringar och förbättringar av registret. Förvaltningen anordnade även två halvdagars utbildning i Walter för personalen på båda NC.

Förutom de båda NC hade stadsdelsnämnderna tillgång till registret och kunde ta fram information om ungdomar i den egna stadsdelen som omfattades av uppföljningsansvaret. På varje stadsdel fanns kontaktpersoner vars uppdrag var att gå igenom vilka av stadsdelens ungdomar som fanns i registret, samt att ge NC information om när det fanns ungdomar som stadsdelen redan arbetade med och som därför inte skulle kontaktas av NC eller om det fanns ungdomar som man behövde samverka runt. Rutinerna mellan stadsdelarna och NC fungerade inte fullt ut. För att förbättra uppföljningen skulle kontaktpersonernas uppdrag ha behövts förtydligats och formaliserats.

Brister i Walter

Under NC:s tid upptäcktes flera brister i den information som var tillgänglig via Walter. Dessa brister lyftes av personalen och vidarebefordrades till Utbildningsförvaltningen som arbetade för att åtgärda problemen.

De större problemen rörde sig om att Walter inte fick tillgång till CSN:s register och därför innehöll en mängd studerande ungdomar. Samkörning var också planerad med VHS för att få fram vilka ungdomar som hade slutbetyg från gymnasiet, men inte heller detta fungerade. Dessa felkällor innebar mycket extraarbete för personalen på NC, då de tvingades att göra utskick och söka upp en större andel ungdomar än nödvändigt. Det innebar ibland också en del irritation från ungdomar och föräldrar som undrade varför de kontaktats trots att de inte omfattades av uppföljningsansvaret.

Efter NC kommer Utbildningsförvaltningen att ta över uppföljningsansvaret och de arbetar nu för att genomföra de förändringar som behövs för att systemet skall fungera bättre. Bland annat planeras för samkörning med SCB. Arbeta pågår också för att effektivisera inrapporteringsystemet från gymnasieskolor utanför Stockholm till

Utbildningsförvaltningen för att snabbare få information om elever som studerar interkommunalt.

Informationsbrev till ungdomar

Både NC Syd och NC Nord startade sin verksamhet i slutet av augusti och började ta emot ungdomar i slutet av september. Under hela verksamhetstiden arbetade de båda NC aktivt med att utveckla det uppsökande arbete. En rad olika sätt att nå ungdomarna testades. Båda NC arbetade utifrån ett grundkoncept där informationsbrev skickades ut till ungdomarna i uppföljningsregistret tillsammans med en förfrågan om vilken sysselsättning de hade. Totalt skickades mer än sextusen brev. Svarsfrekvensen var från början låg och man försökte därför prova sig fram genom att förändra innehållet och tonen i breven. NC Nord provade även att i ett par utskick belöna de ungdomar som svarat med en biobiljett, vilket innebar en något ökad svarsfrekvens.

I breven gavs ungdomarna möjlighet att kontakta NC både genom att skicka in en svarsblankett, ringa, sms:a eller maila. NC Nord inbjöd också till Drop in. De ungdomar på den södra sidan som svarade att de var intresserade av kontakt kontaktades per telefon och inbjöds till gruppinformation. Responsen hos dem som svarade var varierad, några ifrågasatte varför de blivit kontaktade och tyckte att staden inte skulle lägga sig i vad gjorde. Merparten var dock positiva och uppskattade att de fick en förfrågan. Detta gällde både för ungdomar som var i behov av stöd och som inte var i behov av stöd. Det var inte heller helt ovanligt att föräldrarna hörde av sig, även här både för att informera om att ungdomarna var sysselsatta eller för att be om stöd. Bland de ungdomar som svarade att de inte var i behov av stöd varierade sysselsättningen mellan främst studier, arbete, utlandsvistelse (Se under resultat och resultatdiskussion)

I de fall NC inte fick något svar på brevutskicken gick man vidare och försökte kontakta ungdomarna per telefon. Tyvärr saknades ofta telefonnummer i Walter och personalen har därför varit tvungna att söka individuellt på Eniro, ett tidsödande och ofta ineffektivt arbete.

Skilnader Syd/Nord

Det fanns stora skillnader både mellan de två NC och mellan olika stadsdelar i hur svårt det var att få kontakt med ungdomarna. Dessa skillnader påverkade i sin tur hur det uppsökande arbetet lades upp. Både NC hade kontaktpersoner i samtliga stadsdelar, vilket nämnts tidigare vid beskrivningen av arbetet med uppföljningsregistret. Utöver detta bjöd de båda NC in till informationsträffar med studie- och yrkesvägledare, med fältare, samt en del övrig personal ute på stadsdelarna. Merparten av de ungdomar man arbetat med på NC Nord kom via socialsekreterare och andra

kontakter ute på stadsdelarna och på skolor och en mindre del via brevutskick och telefonsamtal. På NC syd kom ungefär hälften av ungdomarna via brevutskicken och hälften via andra kontakter.

Vissa stadsdelar, speciellt på Nords sida var mycket svåra att nå ut i. NC Nord provade därför att utöver brev och telefonsamtal knacka dörr i ett par stadsdelar. Det visade sig då att folkbokföringsregistret var dåligt uppdaterat. Det var vanligt att personer som stod skrivna på adresserna inte bodde där. Att knacka dörr var naturligtvis ännu mer tidsödande än att ringa ungdomarna och andelen ungdomar som man kom i kontakt med på det sättet var relativt liten. Totalt kom man i kontakt med 50 ungdomar, varav 20 blev föremål för insatser från NC.

Möten på stadsdelarna och samverkan med Blå Huset

NC Nord gick vidare och utvecklade samarbetet med vissa stadsdelar. Man höll informationsträffar lokalt på bibliotek och medborgarkontor som tyvärr gav relativt få resultat, men som ändå var ett sätt att sätta NC på kartan och som om de fått fortsätta kunde ha lett till ett ännu större nätverk och till fler kontakter. I Spånga-Tensta utvecklades samverkan med Blå Huset där en av NC Nords ungdomskonsulenter fanns på plats en kväll i veckan. Man samverkade också med Tensta gymnasium som fanns på plats för läxläsning vid samma tider. Detta innebar både att man fick kontakt med fler ungdomar som skrevs in på NC, samt att man kunde ge stöd till ungdomar som fortfarande var inskrivna vid gymnasiet, men som hade en extremt hög frånvaro. NC deltog också vid en rekryteringsmässan som anordnades av Lunda Nova näringslivscenter.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att det behövs en kombination av åtgärder för att nå de ungdomar som är i behov av stöd och att arbetet på NC kommit en god bit på väg, men att man ännu inte hunnit hela vägen fram.

Informationsspridning via samarbetspartners

"Vi har finslipat våra samsarbetsmetoder. Vi har blivit effektivare, vi har alltså... ja, så kan man säga. Vi har befruktat varandra."

Synpunkt från en av samsarbetsparterna.

I det uppsökande momentet byggde NC upp kontakter med en mängd aktörer inom Stockholms stad. Syftet var att sprida så mycket information som möjligt om NC:s verksamhet och att ha många ambassadörer ute i stadsdelar och inom utbildningsväsendet som kunde informera ungdomar och tipsa dem om möjligheten att få stöd på NC.

IV-slussen var en viktig aktör där samarbetet inleddes på ett tidigt stadium för att identifiera vilka målgrupper bland ungdomarna som IV-slussen respektive NC skulle vända sig till. IV-slussens målgrupp var ungdomar 16-20 år som önskade studera men som saknade skolplacering. NC:s målgrupp var ungdomar 16-19 år som inte påbörjat gymnasiestudier eller som avbrutit sina studier och som saknade sysselsättning och inte ville börja studera. Samarbete skedde kontinuerligt under hösten för att hitta konstruktiva lösningar för att ungdomarna skulle komma ut i studier eller i praktik.

Även studie- och yrkesvägledare vid olika gymnasieskolor kontaktade NC Nord och NC Syd angående elever som var på väg att avbryta sina studier eller som redan gjort det och en referensgrupp med studie- och yrkesvägledare från några olika gymnasieskolor bildades.

Informationsspridning via media

Inför och under verksamhetstiden har information om NC spridits på olika sätt till de olika stadsdelarna, ungdomar, föräldrar och presumtiva blivande samarbetspartners inom föreningsliv och näringsliv, handläggare vid arbetsförmedlingar gymnasieskolor och grundskolor.

De båda NC arbetade gemensamt på sin marknadsföring. Projektledarna, personal och ungdomar intervjuades både för radio, TV och dagspress och en annons låg ute på Lunarstorm. En NC-logga arbetades fram under hösten -06 och en egen hemsida skapades. Information om NC fanns också på stadens hemsida och kunde nås via länkar från stadsdelarnas egna sidor. Det fanns också möjlighet att följa utvecklingen på NC Syd via en blogg. Broschyrer och affischer med information om NC:s verksamhet skickades till samtliga stadsdelar, ungdomsmottagningar, skolledning och studie- och yrkesvägledare vid kommunala och fristående grundskolor och gymnasieskolor i Stockholm. Utskick gjordes också till ungdomshandläggare vid arbetsförmedlingar, invandrarföreningar i norra Stockholm och stadsbiblioteken.

Ungdomsverksamheten

Antalet ungdomar som totalt varit inskrivna i verksamheten ligger på ungefär samma nivå på de båda NC. (Se under resultat och resultatdiskussion)

Man valde dock olika arbetsmetoder beroende både på målgrupp och på hur lätt det varit att få ungdomar att komma till lokalen. Att NC Nord pga. lokalbrist samlokaliseras med NC Syd vid Hornstull istället för att placeras vid Fridhemsplan innebar att det var svårt att få ungdomarna att komma till lokalen. Avståndsmässigt är kanske inte skillnaden så stor, men personalen vid NC Nord upplevde att det fanns någon slags mental spärr hos många ungdomar från de norra förorterna, när det handlade om att ta sig till södra delen av staden. Vid Nord tvingades man lägga ner mer arbete på det uppsökande arbetet än på Syd där det fanns ett större tryck på verksamheten och där man var tvungen att införa ett kösystem vid några tillfällen.

"Första gången jag kom hit, var jag inte så intresserad. Men varje gång jag kom hit sen och gick en kurs, tyckte jag att det var jätteintressant. Jag tycker att det är jättebra att det finns sådana här möjligheter för ungdomar. De kan få hjälp av professionella folk."
Synpunkt från en ungdom som deltog i verksamheten

Introduktionsveckor

Både på NC Nord och på NC Syd planerade man för att arbeta med ungdomarna i grupp under så kallade introduktionsveckor eller pilotveckor. NC Nord hade förberett ett program på tre veckor med olika inslag kring studier, arbetsmarknad, yrken, stärkande av självförtroende och ökad självkännet. Det visade sig dock vara svårt att få ungdomarna från den norra sidan av staden att komma till NC och att delta i de kurser och projekt som anordnades. Utifrån detta och utifrån den kunskap man fick om ungdomsgruppens karaktär bedömde nords personalgrupp att ett mer individorienterat arbetssätt gagnade ungdomarna bättre utifrån deras dåvarande livssituation. Man begränsade därför gruppverksamheten till vissa gemensamma inslag av aktiviteter kring studier och arbetsmarknad som erbjöds ungdomar under perioder. Ungdomarna hade också möjlighet att delta i

de gemensamma projekt och aktiviteter som genomfördes av de båda NC gemensamt.

På NC Syd visade det sig däremot att gruppverksamheten var ett effektivt sätt att introducera ungdomarna i verksamheten. Den bestod i början av tre introduktionsveckor, men utökades till fyra veckors obligatoriskt deltagande, då ungdomarna kom till NC Syd 9-12 måndag till fredag och deltog i en mängd olika aktiviteter såsom studiebesök, inspirationsföreläsningar, värderingsövningar och arbetslivskunskap. Syftet med introveckorna var att skapa rutiner, jobba med lust och motivation och samtidigt visa ungdomarna på olika möjligheter inom jobb och skola. Veckorna innehöll både individuell- och grupp vägledning. I grupp vägledningen arbetade man med att fördjupa kunskaperna och färdigheterna i vad som krävs och om hur man går tillväga vid när man söker jobb. Under denna inledande tid på NC Syd var tanken att man skulle hitta sitt eget nästa steg vilket kunde vara studier, praktik eller någon form av projekt. Vid den individuella vägledningen flyttades fokus från det allmängiltiga till det mer personliga och individuella. Ett viktigt inslag i NC Syds introveckor var de mer sociala och lustbetonade aktiviteterna. Dessa bidrog till att stärka relationerna både inom ungdomsgruppen och med personalen, samt till att skapa en trygg grund för det fortsatta arbetet med ungdomarna.

Individuellt stöd

"Jag håller på att leta olika skolor och jag känner att jag får stöd av NC, det är som ett stöd bakom ryggen. Så här jag hört att det ska läggas ner. Det är jag arg för."
Synpunkt från en ungdom som deltog i verksamheten

Som framgår ovan valde NC Nord att utifrån sin ungdomsgrupp i huvudsak arbeta individuellt med ungdomarna, medan Syd valde att arbeta mer med grupper.

På både NC Nord och NC Syd tilldelades ungdomarna en egen kontaktperson som hade i uppdrag att utreda vilket behov av stöd varje ungdom hade, att tillsammans med ungdomarna arbeta fram en individuell planering, samt att slussa ungdomen vidare när ungdomen var redo för studier eller behövde ett stöd som inte NC kunde erbjuda. Kontaktpersonen följde också med på studiebesök på arbetsplatser eller skolor och hjälpte ungdomarna att hitta lämpliga praktikplatser. Utöver detta fungerade kontaktpersonen som ett socialt stöd, deltog i

trepartssamtal tillsammans med andra myndigheter eller arbetade mer nätverksinriktat. Även föräldrakontakter ingick i arbetet. Samtliga ungdomar erbjöds studie- och yrkesvägledning, samt möjlighet att delta i olika projekt på NC.

Praktik på arbetsplatser

Att ge ungdomarna möjlighet att via praktik få lära sig mer om arbetsmarknaden, att få prova på olika yrken och att skaffa sig arbetslivserfarenhet var ett viktigt uppdrag för de båda NC. Mycket tid ägnades åt att förbereda ungdomarna, ha kontinuerlig kontakt med handledare och åt avstämning av praktiktiden. Eftersom merparten av ungdomarna på NC saknade rätt till ekonomisk ersättning och NC endast kunde ersätta ungdomarna för lunchutlägg och resor var praktiken helt obetald. Detta i kombination med att en stor andel av ungdomarna på NC bar med sig minnen av tidigare misslyckanden, samt annan problematik av olika slag gjorde att det inte alltid var lätt att motivera ungdomarna och att avhopp från praktikplatserna var vanliga. Vikten av att NC lyckats bygga upp en stark och trygg relation till ungdomarna blev här tydlig eftersom det endast var utifrån den relationen som NC kunde ställa krav på ungdomarna. På NC Syd anser man att tiden i introveckorna, samt deltagande i olika projekt var ett utmärkt sätt att knyta ungdomarna till verksamheten och att förbereda dem för tiden ute på praktik. Både på Syd och Nord fick flera ungdomar anställning via sina praktikplatser. Några ungdomar blev också erbjudna anställning på sina praktikplatser, men valde att tacka nej.

Totalt gjorde 68 ungdomar praktik via NC. Praktiktiden varierade från tre veckor till fyra månader. Ungdomarna praktiserade inom handel, restaurang, frisör, barnomsorg, skola, vård, lager, fastighetsskötsel, bygg och teknik.

Ökad delaktighet genom projekt

"Vi har försökt se dem som individer och se dem efter deras behov och intressen och skapat något tillsammans." Synpunkt från ungdomskonsulent på NC som svar på hur personalen har arbetat med ungdomarna.

En grundtanke vid planeringen av NC var att göra ungdomarna delaktiga i verksamheten. Detta är av naturliga skäl svårt att uppnå i början av en verksamhet där ungdomarna inte är med från start. En ambition var att via projektarbete skapa större delaktighet, höja självförtroendet och öka ungdomarnas förmåga att ta initiativ. NC genomförde i december 2006 ett större projekt, då ungdomar arrangerade en framtidsfest i kombination med en fotoutställning. Det blev mycket lyckat med många besökare.

NC Syd genomförde också ett mindre projekt under våren tillsammans med Bokförlaget Lättläst och biblioteket i Hornstull.

Tillsammans arbetade de båda NC och en grupp ungdomar på att genomföra ett internationellt ungdomsutbyte med Litauen. I sista stund bestämde sig dock Litauen för att de ville skjuta fram utbytet. Att NC inte skulle finnas kvar som organisation efter juni innebar till ungdomarnas stora besvikelse att man inte kunde fullfölja utbytet.

Under våren 2007 genomfördes ytterligare ett projektarbete där ungdomarna arbetade med att genom film och foto skapa en utställning som dokumenterade verksamheten och som skulle presenteras i samband NC:s slutseminarium. Syftet var att ge ungdomarna kunskap i att planera och arrangera evenemang, samt förbättra sin förmåga att samarbeta inför ett gemensamt mål.

Kurser och aktiviteter

"T ex igår på min arbetsintervju så kom jag på att det är inte bara jag som vill ha dem utan de vill ha mig också och det har jag bl.a. lärt mig på NC. Intervjun gick jättebra och det var typ första gången som jag inte fjaskade. Och jag fick jobbet ändå! Svar från ungdom på frågan om hur han har utvecklats under sin tid på NC"

Datakörkort

Under våren 2007 blev NC Syd certifierat testcenter för ECDL och både NC Syds och Nords ungdomar hade möjlighet att ta datakörkort. Cirka tio ungdomar deltog i datakurser.

Lager och terminalkurs

Utifrån att många ungdomar visade intresse för att arbeta på lager arrangerade Syd och Nord gemensamt en två månader lång utbildning i lager och terminal som innehöll både praktik och teori. De ungdomar som genomförde kursens första termin fick sedan ta truckkort. Kursen genomfördes i samarbete med Svenskt Näringsliv, Transportarbetarförbundet, Transportfackets Yrkes- och Miljönämnd (TYA), Arbetsmiljöverket, Röda korset, Motivera CSR AB, Uniflex bemanning och Manpower. Dessutom deltog Mitsubishi Motors Sverige, Posten, DHL och Hildemar Transport med praktikplatser. Cirka tio ungdomar deltog i ett informationsmöte om kursen. Åtta påbörjade kursen, men två fick anställning redan i början av kursen och avbröt därför. Ytterligare en ungdom avbröt av andra skäl. Fem ungdomar fullföljde hela kursen och av dessa fick två anställning och två är i dagsläget lovade anställning av bemanningsföretag.

Valfria aktiviteter

För att aktivera ungdomarna erbjöds också en mängd valfria aktiviteter, som filmworkshop, bowling, klättring, filmvisning, mangateckningskurs och väskworkshop. Ungdomarnas intressen fick styra utbudet av aktiviteter.

Utifrån andelen ungdomar som omfattades av uppföljningsansvaret valde NC att fokusera på de yngre ungdomarna och lägga mindre resurser på ungdomar som i år fyller 20. De äldre ungdomarna erbjöds att i viss mån delta i jobbsökardagar, då externa föreläsare engagerades. På NC Syd deltog de äldre ungdomarna under våren också i en Tisdagskurs med fokus på jobbsökaraktiviteter och praktikförmedling.

Prova På Veckor

I samarbete med Stockholms Hantverksakademi erbjöds intresserade ungdomar möjlighet att under fyra veckor delta i hantverksutbildningar på hantverksgymnasiet. Syftet var att ge ungdomarna möjlighet att testa en mer praktisk utbildning för att motivera till vidare studier. Ett avtal träffades med Hantverksakademin där de även åtog sig att följa upp ungdomarna inför höstens skolstart och att ge stöd till de ungdomar som sökte sig till deras program. Inför insatsen deltog sex ungdomar från NC Syd i ett mindre informationsmöte på skolan. Av dessa valde fyra att delta i Prova på veckorna. De övriga två valde att inte delta, men ändå söka till skolan. Under själva veckorna deltog totalt tio ungdomar vars insats varierade. Några av dem hade åtminstone inledningsvis en låg närvaro. Trots detta valde fem av ungdomarna att söka in till skolan och ytterligare någon blev bekräftad i sitt yrkesval, men ville hitta andra vägar att för att uppnå sitt mål.

Jobbsökarkurs på PUSH

Fryshuset är en av de verksamheter som NC fört diskussioner om framtida samarbeten med. Tyvärr hann dessa planer inte realiseras, men under våren har flera av NC:s ungdomar deltagit i tvåveckorskurser i att söka jobb som anordnades av projektet PUSH på Fryshuset.

Samarbete med externa aktörer

Utöver de aktörer som nämnts ovan har LO, SE-banken, Länsarbetsnämnden, Transfer mm medverkat i verksamheter på NC. Kontakter upprättades också med bl.a. Solna Vikings, AIK, Djurgården, Tensta against Crime, Livstycet i Tensta, Xist- Kvinnoforum, Stadsmissionen. Med dessa aktörer hade man dock inte tid att påbörja samarbeten eftersom NC:s tid var begränsad.

5

Resultat och resultatdiskussion

Kvantitativa resultat

Inskrivna ungdomar

Att mäta kvantitativa mål är komplicerat i en verksamhet som riktar sig till en rörlig målgrupp. Antalet ungdomar i uppföljningsregistret varierar hela tiden och det blir därför svårt att säga om man vid varje given tidpunkt fullföljer i förväg uppställda mål eller ej. Mätningen har därför gjorts utifrån det antal på 3-400 ungdomar som man vid projektets början bedömde var i behov av stöd och de siffror som vi relaterar till är inhämtade ur Walter och från medarbetarna vid NC under vecka 21 2007. Eftersom vi inte kommer att nå alla ungdomar som omfattas av uppföljningsansvaret kommer vi heller aldrig att få fram någon exakt kunskap om gruppen och vi kommer de facto aldrig att kunna veta exakt hur stor grupp av ungdomar med ett behov av stöd som vi missar.

Totalt har 252 ungdomar varit inskrivna i verksamheten, 133 vid syd och 119 vid nord. Målet på att nå 75 % av ungdomarna uppnåddes alltså både totalt och uppdelat på Syd och Nord.

Det andra kvantitativa målet angav att 50 % av de ungdomar som skrevs in i verksamheten skulle gå vidare till studier eller arbete. Även här har verksamheten totalt uppnått målet. Drygt 54 % gick vidare. Om man däremot delar upp resultatet på Syd och Nord kan vi se att en större andel ungdomar på

Syd, 67 % gick vidare till arbete och studier, jämfört med 38 % på Nord. (Se tabell)

De siffror som presenteras blir dock i någon mån ungefärliga eftersom skolorna startar först till hösten och det inte är förrän då man med säkerhet kan säga att de ungdomar som sökt sig tillbaka till studier verkligen börjar studera. Eftersom verksamheten avslutas i juni måste materialet baseras på vilka som sökt studier. Ungdomarna på NC har dock haft tillgång till en gedigen studie- och yrkesvägledning och haft tid och utrymme att göra genomtänkta val. Personalen på NC har dessutom kunnat öka möjligheterna för ungdomar med särskilda behov att komma in på sina val genom att skriva bilagor så sannolikheten att flertalet av ungdomarna följer sin planering är ganska stor. Det finns också ungdomar som varit inskrivna på NC och som avslutat sin kontakt för flera månader sedan då de valt att söka studier och inte känt behov av mer stöd under våren och sommaren. Dessa har kodats som att de tackat nej till insatser, vilket ger en negativ bild fast man egentligen uppnått målet med insatsen. Det är alltså fler ungdomar som sökt studier än vad som framgår av registret. Det finns också ett flertal ungdomar som i skrivande stund väntar på besked om anställning. Dessa ingår inte heller i siffrorna för dem som fått jobb. Det finns alltså en viss osäkerhet både åt det negativa och det positiva hållet.

Allt detta sammantaget måste resultatet anses som mycket gott, särskilt om man tar i beaktande att NC varit igång en relativt kort period och att man på NC varit i verksamheten inte skulle få fortleva saknade möjlighet att planera långsiktigt.

Tabell 1. NC Nord

Orsak	Utskrivna	Aktuella 05-2007	Totalt
Arbete	10		10
Studier	17	18	35
*Annan sysselsättning	5		5
**Arbetssökande			
***Övrigt	19	50	69
Summa	51	68	119

Tabell 2. NC Syd

Orsak	Utskrivna	**Aktuella 05-2007	Totalt
Arbete	20	14	34
Studier	25	31	56
*Annan sysselsättning	1		1
Arbetssökande		11	
***Övrigt	28	3	42
Summa	74	59	133

*Annan sysselsättning står för arbetsmarknadsåtgärd.

** Aktuella står för de ungdomar som vid inhamtandet av uppgifterna fortfarande stod som inskrivna i verksamheten. För denna grupp innebar kategorin studier och arbete att de sökt studier eller fått arbete, men att de inte börjat ännu.

*** Övrigt står för sjuk, tackat nej till att delta i verksamheten, eller kontakt med socialtjänsten.

Fler till studier än till arbete

"Kanske att jag frivilligt går i skolan, vilket jag aldrig har gjort i hela mitt liv."
Ungdom om vad hennes tid på NC ledde till

Av NC:s ungdomar var det fler som gick vidare till studier (36 %) än till arbete (17 %).

Detta kan troligen betraktas som en naturlig följd av att det i verksamheten fanns en övervikt av ungdomar i åldern 17-18 år och färre äldre ungdomar. Att öka andelen ungdomar som fullföljer sina gymnasiestudier anges som ett av NC:s huvudsyften, så resultatet är utifrån detta positivt. Samtidigt kan det vara intressant att peka på att förhållandevis många ungdomar fick arbete, trots att de saknade gymnasieutbildning och i de flesta fall arbetslivserfarenhet. Flera ungdomar har dessutom både fått sommarjobb, samt planerar att gå tillbaka till skolan. För dessa har vi valt att i huvudsak använda avskrivningsorsaken studier i Walter eftersom vi ser detta som den mest långsiktiga planeringen. Det är alltså fler ungdomar som fått arbete än vad som framgår i tabellerna. Många av dessa ungdomar har fått sina sommarjobb via praktik i NC:s regi. I tabellen framgår också att det finns en ganska hög andel ungdomar som har placerats i kategorin "övrigt". Dessa siffror står i huvudsak för sjukskrivning, kontakt med socialtjänsten, samt avbrutit utan att meddela varför. Detta var inte någon överraskning utan snarare en bekräftelse av att det i målgruppen finns en stor andel ungdomar med en blandad problembild och stora behov av stöd.

Resultaten i förhållande till syd och nord

Tabellen visar att Syd både arbetat med fler ungdomar, samt att en högre andel av deras ungdomar gått vidare till studier och arbete. Orsakerna till detta kan antagligen hittas på flera olika plan. Dels har det varit lättare att locka ungdomar till verksamheten vid Syd eftersom den fysiskt befunnit sig närmare sin målgrupp. Hornstull var ingen naturlig knypunkt för ungdomarna på den norra sidan och det var svårt att få ungdomarna att resa hela vägen till söder. En relativt hög andel av ungdomarna på den södra sidan hade svensk bakgrund och bodde i innerstaden, vilket tyder på att de var en lättare målgrupp att nå. Denna målgrupp finns i högre grad representerad på Syd än

på Nord. Däremot verkar det som om det för båda NC var svårare att nå ungdomar från de mer invandrartäta förorterna. Det är samtidigt viktigt att skilja på huruvida det är lätt eller svårt att nå en målgrupp och på hur deras problembild ser ut. Många av ungdomarna både på Syd och på Nord bar på en tung problembild.

Resultaten pekar också på att de skillnader som fanns i upplägget på de båda NC haft betydelse. Personalen på Syd menar att deras gruppverksamhet, samt inslagen av mer sociala aktiviteter bidragit till att skapa en trygg grund för ungdomarna där de haft möjlighet att stärkas och växa som individer. Ungdomarna har känt en större tillhörighet i verksamheten och utifrån den grunden har det varit lättare för dem att gå vidare och testa andra sammanhang, samt för personalen att stödja ungdomarna i att inte ge upp och för att ställa krav. Ungdomarna på Syd har i snitt en längre inskrivningstid, vilket också kan ha påverkat resultatet.

Ungdomar i den uppsökande verksamheten

För den uppsökande verksamheten saknas mål i förhållande till den stora gruppen ungdomar som omfattas av uppföljningsansvaret, men som inte beräknades vara i behov av stöd. De båda NC gjorde en stor insats i sitt arbete med att försöka lokalisera ungdomarna och ta reda på vilken sysselsättning de har. Nord skickade ut 3852 brev och Syd 2772, alltså tillsammans mer än sextusen brev. Till de flesta ungdomarna skickades brev i två omgångar, men NC Nord som lade mer fokus på den uppsökande verksamheten gjorde även ett tredje utskick till en del av ungdomarna. De ägnade också mer tid åt att försöka spåra ungdomarna för att få fram information om deras sysselsättning.

Totalt fick ungefär 4000 personer utskick och man fick svar från ca 50 % av dessa. Den information man fick fram visar att merparten av ungdomarna både på Syd och Nord befann sig i studier, drygt 50 %, medan ca 10 % arbetade. Även här placerades dock en stor andel av ungdomarna i kategorin övrigt och var alltså sjukskrivna, hade kontakt med socialtjänsten eller tackade helt enkelt nej till kontakt även om de inte hade någon annan sysselsättning.

Tabell 3. Uppsökta ej inskrivna i verksamheten

Orsak	NC Nord	NC Syd	Totalt
Arbete	97	122	219
Studier	369	458	827
Utlandsstudier	104	74	178
Utlandsvistelse	50	14	64
Fullföljd gymnasium	26	38	64
Ej nådd	117	33	150
*Annan sysselsättning	47	34	81
** Övrigt	204	167	371
Summa	1014	940	1954

* Annan sysselsättning står för militärtjänst, arbetsmarknadsåtgärd, föräldraledighet.

** Övrigt står för sjukskriven, kontakt med socialtjänsten och tackat nej till kontakt.

Skillnaden mellan Syd och Nord när det gäller ej nådda. De har fått tillbaka breven pga avsändaren inte bor på utsatt adress.

Ungdomsgruppen

Vilka nådde vi

Ovan har vi redan till viss del berört frågan om vilka ungdomar det var som NC lyckades nå och om varför. Det visade sig vara lättare att nå målgrupper som rent geografiskt befann sig närmare verksamheten, men det fanns också en övervikt av svenska ungdomar. Att geografisk närhet underlättar arbetet är väl ingen överraskning och NC Nord valde därför att flytta ut delar av sina uppsökande aktiviteter till de förorter där de upplevde att det var svårast att nå ungdomarna. Genom att t e x löpande befinna sig på plats i en verksamhet i Spånga-Tensta fick man en effekt, men de informationsmöten som hölls på t e x medborgarkontor och bibliotek gav däremot liten eller mindre utdelning, vilket tyder på att avståndet till verksamheten inte var hela förklaringen till vilka man lyckades nå. Man kan kanske spekulera i att det bland framförallt de svenska föräldrarna och ungdomarna finns en annan tilltro till myndigheter som gör att det blir lättare att ta emot ett erbjudande om stöd. Även avsaknaden av ekonomisk ersättning till ungdomarna kan ha bidragit till att det var svårare att locka ungdomar från de mer resurssvaga områdena till att delta i verksamheten.

Varför behövde de stöd

De ungdomar som NC lyckades nå och som hade ett behov av stöd skulle grovt kunna delas in i två grupper. En grupp där personalens bedömning är att orsaken till att ungdomarna hoppat av skolan är att de gjort ett felval och att man genom tydligare studie- och yrkesvägledning skulle kunna undvika en del av dessa felval eller att man genom ett bättre stöd redan i skolan skulle ha kunnat hjälpa ungdomarna att byta program eller skola. Om dessa ungdomar tvingas tillbringa ett helt år med att bara gå hemma finns risken att de dras in i en nedåtgående spiral där de tappar lusten och tron på sig själva och där det blir svårare för dem att ta sig tillbaka till skolan. Dessa ungdomar behöver stöd i att hitta en meningsfull sysselsättning, samt kvalificerad vägledning för att kunna göra ett nytt gymnasieval.

Den andra gruppen ungdomar har en mer komplicerad problembild med t e x neuropsykiatriska funktionshinder, psykosocial problematik, kriminalitet och bristande vuxenstöd. För denna grupp ungdomar krävs ett djupare stöd och mer varierade insatser.

På NC Syd upplevde man också att man hade en grupp ungdomar med s.k. curlingföräldrar som tog över allt ansvar från ungdomarna, samt försvarade dem när de inte skötte sina åtaganden och på det sättet hindrade dem från att mogna och ta eget ansvar

Synpunkter på verksamheten

"De är väldigt bra på att bemöta ungdomarna och ta hand om deras idéer och försöka hitta lösningar. Även om de har tokiga idéer. Man får inte grusa det utan försöka möta upp dem någonstans, möta dem halvvägs. Det finns väl ingen annanstans ungdomar kan få den möjligheten."
Synpunkt från förälder

Utvärdering

Utrednings- och statistikkontoret (USK) genomförde en utvärdering av verksamheten i två omgångar hösten 2006 respektive våren 2007. Utvärderingen är en del av Ungdomsstyrelsens nationella utvärdering av samtliga NC i landet. Syftet var att samla in synpunkter och erfarenheter från de parter som har varit involverade i NC:s arbete d.v.s. stadsdelsförvaltningarna, utbildningsförvaltning, samarbetspartners, ungdomskonsulenter/coacher på NC samt ungdomar som deltog i verksamheten och föräldrar. Både djupintervjuer, standardiserade intervjuer och webbenkät användes. Resultatet av utvärderingen var tänkt att användas för att utveckla och förbättra verksamheten. Den första delen av utvärderingen genomfördes dock i ett alltför tidigt skede. Verksamheten hade endast varit i gång i ett par månader. Den andra utvärderingsomgången gav mer kunskap om hur verksamheten uppfattades av olika parter. Eftersom NC läggs ner blir utvärderingsresultatet ett facit på att man var på rätt väg att utveckla ett arbetssätt som passade målgruppen.

Utvärderingsrapporten ger en mycket positiv bild av det arbete NC utfört. Nätverkspersonerna anser att NC lyckats bra med att hjälpa ungdomar som hoppat av gymnasiet tillbaka till skolan och till ett vettigt liv och att NC:s metoder byggt på ungdomarnas eget inflytande och att de fått höras och synas. Cheferna betonar vikten av ett fungerande samarbete med olika intressenter runt ungdomarna och menar att detta överlag fungerat bra, men att det i vissa delar skulle ha behövt utvecklas mer. Även intervjupersonerna ur personalen anser att samverkan runt ungdomarna fungerat bra, framförallt med näringslivet. Samtliga anser att NC på kort tid lyckats med att bygga upp en viktig verksamhet för ungdomarna och att många ungdomar kommit igång med praktik, kurser och aktivt arbetssökande.

"Jag tycker att de som jobbar här är ganska schyssta. Är de schyssta är jag schysst tillbaka, så är det."
Ungdom om vad som varit positivt.

De föräldrar som intervjuades anser att det stöd de fått från samhället tidigare varit dåligt, men att kontakten med NC inneburit en förändring för deras barn. NC är bra på att bemöta ungdomarna och på att ta hand om deras idéer. Ungdomarna fick stöd och uppmuntran på ett sätt som de inte fått någon annanstans och nya möjligheter öppnade sig för dem.

"Jag tror att det finns folk här som ser de annorlunda och inte bedömer de utifrån det gamla, utan ser dem med andra ögon, ser dem utan stämpel."
Citat från förälder som svar på frågan om vad hon har tyckt om NC.

Ungdomarna som intervjuats berättar att de trivs bra på NC och att personalen är schysst och professionell. De ger ett intryck av att bli sedda och väl bemötta på NC och berättar att de fått bättre självförtroende. Samtliga har planer på att studera till hösten. Även ungdomarna som besvarat webbenkäten bekräftar bilden av att NC haft positiva effekter. Merparten av dem anser att NC vidareutbildar dem och ökar deras möjligheter att få en anställning. Två tredjedelar anser också att NC är bra för deras självkänsla, viktigt för deras personliga utveckling och de uppger att de skulle rekommendera NC till en vän i samma situation.

6

Framgångsfaktorer och viktiga erfarenheter

Utvärderingen och de resultat som NC åstadkommit under sin verksamhetstid pekar alltså på att verksamheten både varit uppskattad, behövd, samt gett god effekt. Vad är det då som gjort att NC fungerat så väl och varit så uppskattat? Och vad kunde ha blivit annorlunda? Nedan har ett försök gjorts att samla de viktigaste framgångsfaktorerna, men också att peka på de yttre faktorer som till viss del försvårat arbetet.

Framgångsfaktorer

- **Plattform för samverkan/Nyskapande**

Ett av syftena med NC var att skapa en plattform för samverkan runt ungdomarna och både chefer och personal beskriver i utvärderingen vikten av att samverkan fungerar. Att samtliga stadsdelar i staden gick samman och tillsammans byggde en organisation där både stadsdelarna, arbetsförmedling, utbildningsförvaltning och stadsledningskontoret fanns representerade i en organisation runt en specifik målgrupp var i sig något nytt i staden. Detta i kombination med kontaktpersoner på samtliga stadsdelar, nätverkande mot studie- och yrkesvägledare på gymnasieskolor, personal i stadsdelarna, samt en avsevärd mängd kontakter med och samarbetspartners från ideella organisationer och näringsliv innebar att NC hade en väl tilltagen bank av kontakter och potentiella samverkanspartners att gräva ur både när det gällde det uppsökande arbetet och i verksamheten på plats.

Beskedet om att NC skulle läggas ner innebar dock att man fick avbryta sina planer på långsiktigt samarbete och utveckling av program och nöja sig med att använda sina kontakter i utformandet av kortare kurser, samt för att hitta praktikplatser. Det fanns också tendenser till stuprörstänkande i de olika parternas organisationer vilket motverkade möjligheten att utveckla samverkan och att arbeta utifrån en helhetssyn på ungdomarna. Trots dessa faktorer vill vi påstå att en liknande plattform är en viktig framgångsfaktor för att på ett innovativt och smidigt sätt kunna hitta lösningar för målgruppen.

Personalen upplevde också att det fanns ett stort intresse för verksamheten och en vilja framförallt från ideella organisationer och från näringsliv att samverka.

- **Helhetssyn och delaktighet**

En av grundtankarna med NC var att försöka anpassa en helhetssyn på ungdomarna och att försöka se ungdomarnas hela sammanhang i arbetet med att hitta lösningar som kunde leda tillbaka till skolan eller ut i arbete. En del i personalens arbete var därför att vid behov arbeta nätverksinriktat och att ha kontakter både med föräldrar och med olika myndigheter. Man valde också att utifrån ungdomarnas intressen arbeta med flera lustbetonade inslag i verksamheten där ungdomarna uppmuntrades i att använda sin kreativitet. Framförallt på Syd arbetade man med projekt som syftade till att öka ungdomarnas delaktighet i verksamheten.

- **Blandad verksamhet**

På NC syd anser man att ett vinnande koncept var just att man kunde erbjuda ett smörgåsbord av möjligheter. Att ungdomarna både fick ett individuellt stöd, samt möjlighet att delta i gruppverksamhet, både kunde välja att delta i projekt eller att gå ut i praktik och att man kunde kombinera allvar med nöje. Verksamheten fick växa fram under kontinuerlig utvärdering och förändrades gradvis utifrån ungdomarnas behov.

- **Förhållningssätt**

Både personal och ungdomar vittnar om att just sättet att förhålla sig till ungdomarna var en av NC:s viktigaste framgångsfaktorer. Ungdomarnas omdöme är genomgående att personalen var "schysst" och inte kändes som "lärare". De upplevde att de togs på allvar och att de blev hörda. Personalen lyckades skapa en relation till ungdomarna där det fanns ett ömsesidigt förtroende. Ungdomarna behandlades inte som objekt utan som subjekt.

Hinder i verksamheten

Beslut om nedläggning

I februari 2006 fattade kommunstyrelsen i Stockholm beslut om att starta Navigatorcentrum. Beslutet som fattades avsåg en permanent verksamhet och inte ett projekt, men eftersom beslutet fattades under ett valår och den dåvarande oppositionen uttalat sig emot inrättandet av NC fanns redan från början en osäkerhet inför verksamhetens framtid. Vid valet som ju innebar ett majoritetskifte hade verksamheten precis startat och valet skapade därför en viss oro i personalgruppen. Man ställdes inför möjligheten att man inte ens skulle få fortsätta sitt arbete längre än till årsskiftet. Denna ovisshet höll sedan i sig ända tills man i budgeten för 2007 fattade beslut om medel till NC under första halvåret 2007, men också om att ansvaret för frågorna sedan skulle överföras till utbildningsförvaltningen. Något egentligt beslut om att lägga ner verksamheten kom inte, men man fick ändå sluta sig till att verksamheten skulle avvecklas i samband med halvårsskiftet 2007. Trots dessa faktorer har personalen på NC lagt ner ett starkt engagemang i arbetet med ungdomarna och arbetat hårt på att skapa ett varierat och innovativt innehåll. Inställningen var att man så länge möjlighet fanns skulle göra sitt yttersta för att ge så många ungdomar ett så gott stöd som möjligt, samt på att skapa ett gott exempel på hur en fungerande verksamhet skulle kunna se ut. Samtidigt är det ofrånkomligt att ovanstående faktorer påverkade verksamheten. Det fanns inte möjlighet att utveckla långsiktiga samarbeten med externa aktörer och man var tvungen att välja vilka insatser man skulle satsa på. Att uppfylla samtliga de planer man föresatt sig i projektplanen blev alltså en omöjlighet.

Stuprörstänkande

Något som också påverkade utvecklingen av NC var avgränsningen som fanns mellan att vara en skola och att inte vara en skola. Trots nära kontakter med utbildningsförvaltningen fanns en ganska rigid fördelning av ansvarsområden mellan NC och Utbildningsförvaltningen som innebar att det var svårt att skapa ett slags mellanting utifrån ungdomarnas behov. På NC hade man önskat utveckla samverkan med gymnasieskolor för att gradvis skola tillbaka/in ungdomar i gymnasieskolan. Man ville ge ungdomarna möjlighet att vara inskrivna vid NC och samtidigt ta del av vissa studier för att hitta vägen tillbaka till skolan, såväl som att i förebyggande syfte samarbeta med skolor runt ungdomar som var på väg att hoppa av för att förhindra avhopp. Med en mer flytande gräns mellan studier och icke studier och ett arbete som baserade sig mer på ungdomarnas behov än på organisationsstrukturer skulle det ha funnits möjlighet att utveckla en mer effektiv och ändamålsenlig verksamhet med relativt enkla medel.

Ersättning till ungdomarna

Ytterligare ett problem som påverkat verksamheten negativt var att ungdomarna inte haft någon som helst ersättning under sitt deltagande i verksamheten. Ingen annan målgrupp förväntas delta i verksamhet utan någon form av ersättning till sig eller till föräldrarna och det blir aningen paradoxalt att förvänta sig att just den här gruppen ungdomar som nog får anses ha en högre grad problem än de ungdomar som befinner sig i studier skall vara lättare att motivera. Att delta i heltidspraktik utan att få någon som helst ekonomisk kompensation kräver en ganska hög grad av motivation. Trots detta gjorde en stor andel ungdomar praktik, men vi kan också konstatera att det var lättare att nå och hålla kvar ungdomar från innerstaden där man oftast har en bättre ekonomi än ungdomar från de mer invandrartäta förorterna. För föräldrar med lägre inkomster kan försörjningsbördan för en ungdom som befinner utanför skolan och som saknar arbete bli en ganska tung börda. Kanske hade ersättning till ungdomarna gjort det lättare att nå och arbeta med även dessa målgrupper.

Slutord

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att NC på mycket kort tid, endast nio månader, lyckats bygga upp en innovativ och fungerande verksamhet som blivit mycket uppskattad av både deltagare och samarbetspartners. Såväl ungdomar som personal och andra som varit involverade i arbetet anser att det är synd att en verksamhet som de upplever som viktig och framgångsrik läggs ner och de uttrycker tydligt att en liknade stödverksamhet för målgruppen behövs. Stödinsatser behövs även för de ungdomar som inte vill/kan studera.

Arbeter och samverkan runt NC har också bidragit till att lyfta frågan om ungdomar som hamnat utanför den traditionella gymnasieutbildningen och ökat medvetenheten om att det behövs mer flexibla lösningar.

Om det i framtiden finns en möjlighet att bygga upp en sådan verksamhet vore det önskvärt att man tittade på NC:s resultat och innehåll och tog tillvara den kunskap som byggts upp. Det vore också bra om man såg över de hinder som NC stött på och hittade ett sätt att ytterligare anpassa framtida verksamheter till ungdomarnas behov snarare än till redan existerande organisationsstrukturer. För att skapa något nytt krävs att man tänker både nytt och fritt.

www.stockholm.se

